

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 18 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Helyben másban kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 6 óráig és a hét utáni napok kivételével.

Eszközlet és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszavonulást vagy megújítást nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalban intézendők.

Helyes cím: 291. szám.

NAGYVÁRAD, decz. 17.

A gabona raktár szövetkezet.*

Mikor az O. M. G. E. kezdeményezése folytán az egyes megyék földbirtokosai és gazdái elkezdtek komolyabban foglalkozni a gabona raktár szövetkezet eszméjével, akkor Németországban és Oroszországban ezen intézmény már közismert volt és ott olyan újításokon dolgoztak, a melyekről nekünk ma még álmodni sem szabad, mert hiányzik az alap.

Az országban — a mint én tudom — ma két gabona raktár szövetkezet van; az egyik Monoron, Pestmegyében és a másik Pécskán, Aradmegyében, a harmadikat pedig most állítja föl a Temesvármegyei gazdasági egyesület Uj-Aradon, Temesmegyében.

Ilyen tekintélyes azoknak a gazdáknak a száma, a kik nem is sejtik, hogy mi-

* Biharmegyében és Nagy-Váradon nincs talaja a szövetkezeteknek. Itt csak a korona-, piczulás- és filléres szövetkezeteket ismerik. Nincs itt más igazi szövetkezet, mint a nagyváradai iparosok hitelszövetkezte és a tisztviselők fogvasztási szövetkezte, — ez utóbbi azonban még eddig nem csatlakozott a központhoz. A részvénytársaságokra is rossz idő jár újabban Nagy-Váradon; egyik-másik biztatón indult — később arról is kisért, hogy grümdolás volt, melynek sorsa a megérdemelt bukás. A László-malom bukása óta meg van itt bémítva a vállalkozási szellem is. Nem bízunk benne, hogy egyhamar megváltozzanak a körülmények. Nem reménylünk az e cikkben előadott terv megvalósulásában sem, bár szükséges és óhajtott lenne. Csak az esetben lehetne valami belőle: ha a nem nagyon virágzó »Közraktár« szövetkezetét alakítanák. Szerk.

ilyen fontos és nagy horderejű célja van a szóban forgó szövetkezetnek és éppen ez a sajnálatos körülmény okozza ezen a téren is — mint számos más téren — a magyar embereket szomorúan jellemző nemtörődömséget.

Nagyváradon, mint a mely nemcsak vasúli góczpont, hanem nagy kiterjedésénél és lakosai számánál fogva az ország első vidéki városai közé tartozik, igen üdvös szerepe volna egy részvénytársasági uton létesítendő gabona raktár szövetkezetnek, a mely az aratás, illetőleg a cséplés után átvinné a gazdától a gabonát nem a jelzett börzei áron, hanem csak előleget adna reá és tavasszal, a mikor a gabonafélék ára rendszerint eléri az árhullámzások maximumát, a gazdák beleegyezésével eladná a gabonát.

A dolog tulajdonképen azon fordul meg, hogy ki tud jobban böjtölni. Ha a szövetkezet részvényeseinek elegendő pénzüik van, akkor meg van nyerve a csatájuk, mert képesek az összes felmerülő üzleteket lebonyolítani, a már fennebb jelzett módon.

Hogy mennyire kívánatos, áldásos, üdvös és sürgős ezen intézmény mielőbbi megvalósítása, bizonyítja a gyakorlati élet. Nevezetesen ha a raktár szövetkezet átvész 30 q. búzát szeptemberben egy kisgazdától, a mikor a buza árfolyama 50 kilonkint 6 kor. 20 fillér és erre minden egyes q. után 10 koronát kapna az átadó, a mi a nevezett eszeiben 30 q.-nál 300 koronát jelent, akkor tegyük fel, hogy márcziusban, a mikor 50 kilonkint 7 kor. 10 fillérre szokik a buza ára, a szóban

forgó gazda 2 kor. 10 fillérrel kapna többet per q., a mi 30 q.-nál 63 koronát jelent.

Ha ebből — sokat mondva is — 10 koronát számítana fel a szövetkezet kezelési, lapátolási és egyéb költségekre, akkor is 53 koronát, illetőleg a szeptemberi árhoz, 6 kor. 20 fillérhez viszonyítva, a kérdéses 30 q.-nál 53—36 koronát, vagyis 17 koronát nyerne tisztán a gazda, a melyet eddig sohasem tudott megszerezni magának.

A biharmegyei gazdasági egyesületnek kellene e kérdést kezébe venni, mint a mely a leghivatottabb az ilyen irányú kérdések megoldására.

Mihók Sándor.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 17.

Elnök: gróf Apponyi Albert.

Néhány kisebb jelentőségű iromány előterjesztése után

Günther előadó: B jelenti, hogy a bíráló bizottság megvizsgálta a napokban megválasztott Kelemen Béla dr. tápéi, Balogh Mihály nagyszalontai és Sipeki Sándor puchói kerületi képviselőinek mandátumát s miután alaki hibát nem talált, a kérvényezésnek szokásos harmincz napi határidejét eltekintve, azt igazolja.

Elnök: Ugy látja, hogy a bizottság jelentését a Ház tudomásul veszi s így azokat az osztályoshoz utasítja és pedig sorshuzás után Kelemenét a 7-k, Baloghot az első, Sipekiét pedig a második szakosztályhoz utasítja.

Jegyző: Felolvassa az interpellációs könyveket. Egy interpelláció van b j-gyvezve: Pap

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

A fölitaláló.

Irta: Edmond Harancourt.

Kilencz éves voltam. — Anyámat sohasem ismerem, vagy legalább nem tudok reá visszaemlékezni. Atyámat bálványoztam, de ezt se kimondani, se kimutatni nem merem, mert mindig, még ha megcsókolt is, bizonyos ki-magyarazhatatlan távolság választott el bennünket egymástól. Atyám t. i. folyton egy eszme kivételével fölött gondolkodott, egészen magába melyedve, csakis találmányának élt s a külvilág éppen nem érdekelte.

Daczára ennek gyöngéd-n szeretett bennünket, de ha valamely gondolat befészkelte magát elméjébe, se nem látott, se nem hallott. Esténkiut is, midőn lehajlott hozzám, h gy ajkával homlokomat érintés, utam. 1000 1000

kintetét a falra függeszti, mintha a kárpit virágai jobban érdekelnék őt, mint én. Sokszor fájt is miattam a szívem s keservesen sirtam agyag-kamban távozása után. Egyedül maradván, fölöttem magamban, hogy másnap átölelem a nyakát, elpacszolom, meggyódom neki keserveimet és esdve fogom kérni, hogy inkább kevesebb-t foglalkozzék velem, de méltas-on több figyelemre. Erősen elhatároztam, hogy másnap midézt elmondok neki, de bizony ehhez nem volt bátorságom.

Egy napon azonban mégis kipattant titkom a reggeli-ízés alatt, mert minden lát-szólagos ok nélkül egyszerre csak zokogásban tört meg ki.

Atyám ezt látva, ámulan nézett reám.
 — Mi lett kicikém? talán beteg vagy? — kérdezte aggodalmasan.
 — Nem, apa...
 — D-bizonyos, hogy valami bajod van hiszen sirsz.

— Bánatos vagyok...

Ekkor azu an szememet eltakartam tenyermemmel, s kiártam előtte lelkemet és épp oly bátran beszéltem, mint mikor esténkiut magamra maradtam a sötétben. Kezemről nem lathattam atyámat, ki némán hallgatott reám; fölvettem tehát fejemet és könyveimről nedves kezemet könyörgőleg nyújtottam felé. De e perczben láttam, hogy ő geometriai alakokat rajzol az abroszra.

Hirtelen elhalgattam: atyám egy szót sem hallott panasz-kadásomból, midént újra kellett volna kezdni, megegyezzen elmondani. En pedig képtelennek éreztem magamat erre. Egyedül voltam tehát, egészen egyedül a nagy világban! Ne higye azonban senki, hogy nehezíttem volna atyámra, az ő munkálkodása, szórakozottsága kegyeletlen tiszteletet keltett bennem. Visszaféjtottam lélegzetemet s áhittal figyeltem az irónnal vázolt alakzatokra.

Az egyik előléd őt azt hallottam, hogy

Szenzációs újítás. — Alapítattott: 1893.

Freund Benjámín

mű órák, ékszerész és látszerész. Óra, ékszer és látszer nagy raktár. Legolcsóbb óra- és ékszerjavító műhely
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.
 Széchenyi-szálloda épület.

Nem reklam, hanem egy technikai ki-zárással oly olcsón javítok órákat, hogy mindenki csekély díjért jól járó óra birtokába jut. Ezen újítást olyképen rendeztem be, hogy a legújabb gépekkel szereltem fel üzletemet. Eddig egy rugó mindenütt 1 forintba került, nálam 40 kr., óraüveg 5 kr., mutató 5 kr., hajrugó 50 kr., óra tészta csak 50 kr. — Minden nagyobb javítást is csak potom árért készítek. Aranyforrasztás 20 kr., ezüstforrasztás 10 kr. Minden óra vagy ékszer újjalakítása bámulatos olcsó árért. Gyűrűbe vagy fülbevalóba köveket 10 krtól feljebb. Nagy választék arany, ezüst, nickel, svájci zsebrákban, valamint fali, inga, ébresztő és irodai órákban. — Valódi 14 karátos aranygyűrűk, fülfüggők, karékek, lánczok, jowjok, ugyszinte ezüstbe. — Valódi 14 karátos aranytárgyak grammja 1 frt. — Valódi svájci zsebrák 2 frt 50 krtól feljebb, asztali órák 1 frt 20 kr., serkentő órák 1 frt 80 kr., nickel lánczok 10 krtól. A legfinomabb kristály szemüvegek, hőmérők, barométer orvosi rendeltetére is. A nálam javított órákért 1 évi szolid jótállást vállalok. — 10 frt bevasárlásnál ingyen email-képeket készítek bármind fénykép után. Törölt vagy ócska aranyat a legmagasabb áron beváltok. Beváltó intézet a fő-utcai üzletemben.

Minden órajavítás nem 90 kr., hanem jóval olcsóbb.

Zoltánnak beadványa, melyben a mentelmi ügyeket illetőleg, enyhébb kifejezéseket óhajt jövőben.

Elnök: Indítványozza, hogy a beadvány megokolását a pénteki napirendre tűzzék ki.

A Ház elfogadja az elnök előterjesztését.

Elnök: Következik a napirend: a kivándorlási törvényjavaslat folytatódó tárgyalása.

Mandel Pál: Köszönetet mond a kormányának a javaslatért, különösen örvend, hogy a javaslat nem csinál az államból fogházat. Vizsgálva a kivándorlás okait, nem abban találja a főokot, hogy nincs ipar. Mert miért nincs ipar? Azért mert gazdasági életünk helytelen irányba terelődött. Ezért nincs kereskedelem sem. Pedig éppen a birtokos osztálynak kellene ipart és kereskedelmet csinálni, mert a földbirtok: vagyon. Sajnos, a birtokos lenézi az ipart és kereskedelmet. Ha ez a lenézés megszűnik, megszűnik a kivándorlás. Nagy a szellemi kivándorlás is. Szellemi erők közül is igen sokan vándorolnak ki a külföldre. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Kormánybiztosok Amerikában.

Kossuth Ferencz azért fogadja el a javaslatot, mert első lépésnek tekintti azon uton, melyen tovább haladni kell. A javaslat nem lehet most egyéb, mint kísérletezés. (Ugy van! a függetlenségi párton.) A kivándorlásra való csábítást teljesen lehetetlenné kell tenni. Attól tart azonban, hogy a törvényjavaslat elő fogja mozdítani a kivándorlást, mert hiszen sokkal jobban lesz megvédve most a kivándorló. Egy másik dolog, melyet szeretett volna látni a javaslatban, hogy a magyar kormány ne engedje kiszolgáltatni a kivándorlókat üzereknek, sokszor csalóknak akkor, midőn ezek teljesen idegenben kiszállanak. Ezen okvetlen segíteni kell. Ugy véli, hogy rendeleti uton elérhető végzés, addig is míg a tapasztalatok után majd törvényt alkothatnak rá. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ugy kellene ezt véghezvinni, hogy kormány megbízottakat küldeni ki Amerikába minden nagyobb kivándorlási gócpont-hoz, mely kormánybiztosok megmentenék őket a kiszolgáltatástól és tanácsokat adnának nekik. Végtelenül jó lenne ez egyrészt a kivándorlótaknak, másrészt pedig az országnak, mert ezek a megbízottak bizonyos összeköttetést tartanak fenn köztük és az ország közt. (Zajos helyeslés.) A kivándorlottak sokkal fejlettebb elvekkel és eszmékkel jönnek vissza.

Szell: Veszedelmes ez!

Kossuth: Nem vonja kétségbe, hogy bizony ez sok tekintetben veszedelmes egyeseknél, mert tévtanokat szívtak ott magukba. Amde örömmel mondhatja, hogy odát élő honfitársaink

tulnyomó része szívóba zárta a hazaszeregetést és óhajtja, hogy ne csak az ő igénytelen hangját, de a magyar országgyűlés egyhangú örömeinek kifejezését hallják meg Amerikában élő testvéreink az elhagyott hazá iránti hűségükért és ragaszkodásukért. (Zajos helyeslés minden oldalról.)

Bornemissza Lajos: Mint felvidéki képviselő igen jól tudja azt, mielő nagy baj a kivándorlás és mennyire szükséges annak orvoslása. Részletesen ismerteti a felvidéki kivándorlást, meghatározó képet fest azokról a szomorú viszonyokról, melyek ama falvakban vannak, ahonnan százával vándorolnak ki a munkabíró férfiak. Némely helyen minden negyedik-ötödik ház ajtaja be van szegve, hatalmas csőd ül rajta, mutatva, hogy nincsen lakója. A benyújtott javaslatot teljesen alkalmasnak látja a mai szomorú állapotok csökkentésére, ezért örömmel elfogadja azt. (Helyeslés.)

Gróf Wilczek Frigyes: A javaslatot megszavazza bár, de van némi kifogásolni valója benne, mert egy egész csomó részletkérdést nem old meg és sok jogot ruház a kormányra, amit az rendeleti uton érvényesíthet. Kéri, hogy a rendeletet a kormány mutassa be a Háznak. Kifogásolja az ügynöki intézményt, melyet a javaslat rendszeresíteni akar. Enyhének mondja a tervezett büntetéseket, melyek a javaslat szerint az ügyösöket is, a vállalkozókat is érthetik. (Helyeslés a néppárton.)

Izgatók nem kellene.

Sághy Gyula: Az előtte szólóval szemben helyesli, hogy a kormány rendeleti jogot kap a kivándorlás részleteinek szabályozására. Kéri, hogy azokat, akik a magyar állam ellen külföldön izgatnak, vagy magyar állampolgárságukat ott elvesztették, ne segítsék a viszályra, sőt az ilyeneket ne is bocsássák be az országba. Ha valaki kedvezményt akar igénybe venni, legyen köteles a konzulátus utján igazolni, hogy nem izgatott a magyar állam ellen. Ehhez szükséges, hogy a konzulok magyarul is tudjanak. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Szederkényi Nándor: Lelkesen üdvözlö a törvényjavaslatot. Szükség volt rá, mert az országot meg kell védeni a kivándorlási ügynökök üzemeltől. A kivándorlás vágyát nem fokozni, de nyomni kell. A javaslat pedig erre irányul: a nép érdekeit védi. Elfogadja azt. (Helyeslés.)

Artim Mihály elfogadja a javaslatot.

Szell Kálmán miniszterelnök: Örömmel látja azt, hogy az országgyűlés akkor, amidőn az ország érdekéről van szó, egyhangúlag és

közös erővel sietnek annak megvédésére. (Ugy van!) Ma egy kivándorlási ház, mánia van, mely tetőpontját most érte el, de reméli, hogy a javaslattal és helyes gazdasági intézkedésekkel meg fogják ezt szüntetni lassanként. De az emberi jogokat nem lehet kirúnyirbálni. O ki jelentette már, hogy ha a javaslat módosítása szükségessé válna, azt szívesen megtenné. Nem ragaszkodik makacsan ideáljához, hanem ahol azt látja, hogy javítani kell, fog javítani. (Helyeslés.) A sajtó egyrészt leócsárolta javaslatát, de őt ez nem bántatja, mert az a sajtó, mely leócsárolta, egyetlen eszmét, vagy indítványt nem tett, no hogyan kellene hát azt csinálni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Attól röviden a felhangzott kifogásokra. Kossuth észrevételére vonatkozólag a kivándorlási csábítók iránt nincs egy véteményen vele. O igenis erős kézzel fog eljárni az ilyen csábítók ellen. (Helyeslés.) Szeretné látni azt az ügynököt, ki vissza merné élni, dacára a felállítandó büntetéseknek. A felszólalt képviselők felemelték, hogy kivándorlók külföldön nem részesülnek elég biztonságban. Nos ő nem osztja e nézetet, a kormány keze rajuk lesz a külföldön is és megfogja őket védeni minden baj ellenében. Csak nem szabad olyan szörszálhasogatónak lenni.

Rákosi Viktor: Pedig elég vastag szörszál. (De ütség.)

Szell: Nobát nem vastag.

Fichler: De az!

A kivándorlási javaslatot általánoságban elfogadják.

A részletes tárgyalásnál Kristóffy módosítást nyújt be, hogy az adóhátralékosok, gazdasági cselédek szerződésük lejártáig, ne kaphassanak levelet, valamint azok sem, a kik keresésképtelen családot hagynának itthon. A módosítás ellenhangulatot keltett.

Maga a miniszterelnök is helytelenítette.

Szavazatra bocsátva a javaslatot, a nagy többség a módosítást elvetette.

A margittai mandátum ügye.

Tegnap délelőtt folytatta a Curia a margittai mandátum ellen beadott petícióknak tárgyalását. **Zakar** Emil előadó 3 órán át ismertette a vizsgálat anyagát. Ezután a perbeszédre került a sor. A válaszlás védője **Aiguer** beszéde folyamán felajánlotta **Szatmári Mór** képviselőnek esküjét arra nézve, hogy az izgató, lazító kifejezéseket nem használta. **Szatmári** az esküt több pontra le is tette. A tárgyalás folyik.

atyámnak komoly szivbaja volt, s most, hogy egy pillanatra felébredtem rá, elszorult szívem a gondolatra, hogy egy napon ő is épp úgy itt hagyhat, mint anyám, s hogy az a lángelme megsemmisül.

Végre megmozdult atyám; felemelte arcát és mosolygott rám, nyilván emlékezni kezdett előbbi beszélgetésünkre.

— Jobb-e már a kedved, kicsikém? — kérdezte barátságosan.

— Igen, atyám, — válaszoltam bátran.

— El ne feledd, hogy csütörtökön velem jösszsz.

— A léghajóban?

— Igen, kis lányom.

Atyám felállott és még sohasem láttam arcán a boldogságnak ily kifejezését.

— Figyelj ide, szólt mutatóját fölemelve.

En kimondhatatlan boldognak és büszkének éreztem magamat: atyám tehát bizik bennem és leereszkedik hozzám!

— Nevzetes nap van ma — folytatta atyám — megaláztam, amit kutattam. De csütörtökön még nagyobb nap lesz . . . a kísérlet napja!

— Velem?

— Igen lányom, veled.

Ezuttal igazán a nyakába borultam és át-kulcsoltam a karjaimmal.

S most atyám is magához szorított úgy, mintha összes küzdelmeinek őé lennék a diadala.

Természetesen semmi közelebbi felvilágosítást nem kaptam találománya felől: elég volt tudnom, hogy megoldotta a régen keresett rejtélyt, s ez a tudat boldoggá tett; magával akart vinni s ez a gondolat elragadott. Elképzelhető lelkiállapotom. A felállást elkísérhetni az első kormányozható léghajóban . . . K lenchéves korban hozzájárulni egy emberöltőn át bevezetett álom megvalósulásához! Megajándékozni a világot az elemek feletti győzelemmel . . .

Atyám csakugyan beváltotta ígéretét. Csütörtökön együtt szálltunk fel.

Mikor beültünk a léghajóba, atyám mosolygott, de néma maradt. Megvizsgálta a szerszámokat, a rugókat, a szellőnyűket, meghuzgálta a köteleket, lehajolt, majd ismét felállott. Magának körül láttam a bámulóléttől és félelemtől elnémult tömeget . . . Csak sutogva tanakodtak egymással az emberek . . .

Egyszerre atyám elkiáltotta magát:

— Bocsássátok el! . . .

Ereztem, hogy a levegőbe emelkedünk s a lélegzetem elakad. Lehunytam szememet. Belakaszodtam kezemmel a kosár szélébe, térdre ereszkedtem, hogy elrejtőzzem. Az igazat megvallva félttem.

— Atyám . . . — akartam rebegni, de a szó csak lehellestszereűen lebbent el ajakamról.

Par pillanat múlva bátorságot vettem ahhoz is, hogy kinyissam szememet: a főzárkosár nyílásain át észrevettem a háztetőket.

Atyám a hátam mögött járkált, egyik tárgytól a másikhoz lépve dolgozott. Szégyeltem gyáva-ságomat s hirtelen fölemelkedtem, hogy körül nézhessek.

Fejem alig ért a korlátig, tehát lábujj-hegyre állottam. Odalenn, balra, a kékes, fényes háztetők egy kicsiny tó hullámaihoz hasonlítottak és az összeszorított házak közötti utcák, végtelenül szűkeknek látszottak.

A messze távolban egy folyó kanyarodott s a temérdek fa kéklő folokát képezett körülötte. Alig észrevehető zaj hallatszott fel hozzánk még a városból.

Oyan szép, oly nagyszerű volt a látvány, hogy a csodálat elozlatta féltelmemet. A köd gomolygott alattam, mint valami mesebeli állapotok csapatja s miutha e rút, csuszó-mászó állapotok lettek volna a szárazföldnek egyedüli lakosai.

— Az égbe repülünk tehát! — gondoltam.

Atyámra pillantottam: valóságos Istennek tünt fel ő nekem e pillanatban. Szemöldéit összehúzta, orrlukái kitágultak — dolgozott anélkül, hogy akár engem, akár bármit is látta.

Ezalatt feljebb és feljebb emelkedtünk. A szél szárnyain repültünk a magasba. Az órák teltek és a tájok egyre változtak. Napszállta után megpillantottuk a tengert . . .

— Oh, atyám, mily szép ez! — kiáltottam fel elragadtatással.

A nyomor enyhítése.

— Ingyen meleg étel és tűzifa. —

Részletesen megemlékeztünk arról a társadalmi akción, amelyet a mostani rémítő hideg időjárásban a szegény nép nyomorának enyhítésére indítottak.

A mozgalom már nagy eredményeket szült, s ha a közönség jószívű érdeklődése nem lankad, Nagyváradi szegényei meg lesznek melegek az éhségtől és a megfagyástól.

A nagyváradi izraelita nőegylet választmányi hölgyei csatlakozni akarnak a jótékony mozgalomhoz s e tárgyban ma, csütörtökön délután 3 órakor a »Sas« alsó termében ülést tart.

Nagyváradi város tanácsa tegnap tartott ülésében 2000 koronát szavazott meg ingyen kenyér, leves és tűzifára.

Tegnap a Kővároson levő Babrik-féle házban, ugyancsak az Iasziban levő Három rózsza-féle épületben, végül a kolozsvári-utcai Feldheim-házban melegedő helyiségek nyitattak meg, s a délutáni, illetve az esti órákban közhasználatnak át is adták.

A Feldheim-féle házban Kemény rendőr-biztos ügybuzgósága folytán már tegnap délután főztek is keménymagos levest és kenyeret is osztottak. Ellenben Szt. László-téren össze-ácsolt barakban az eszközök hiányossága folytán még nem főzhettek levest; remélhető azonban, hogy a holnap reggeli órákban a leves és kenyér osztás ott is megkezdődik.

Ma 20 szegény család részére 10—10 métermáza vágott fa, ezenkívül pedig elegendő mennyiségű kenyér fog házhoz szállítani. Egyébiránt tegnap egész nap a rendőrségen jelentkezett szegények kenyérrel elláttak.

A város segélye.

Nagyváradi város tanácsának tegnapi ülésén Rimler Károly polgármester előterjesztette, hogy Nagyváradon társadalmi akció indult meg a szegény nép segélyezésére. Egy küldöttség jár nálá, s kérte, hogy ingyen leves, kenyér és tűzifa kiosztására és melegedő helyek felállítására a városi pénztárból 2000 koronát utaljon ki. Erre nézve kéri a tanács határozatát. Kijelenti egyben, hogy az eddig hozzáfor-

De ő nem hallotta szavamat.

Egyszerre észrevettem, hogy lélegzetem egyre nehezebb lesz. Betegnek képzeltem magamat és kétségbeesett a gondolat, hogy atyámnak akadályul fogok szolgálni. Nem is mertem magammal foglalkozni, s atyámhoz folyamodni segítségért. Pedig már nagyon szenvedtem. Halántékaim lüktettek. A gyomrom emélygett és kezemet a számhoz értve, ráemülten tapasztaltam, hogy az tele lett vérrrel.

— Atyám! — káltottam fel rémülten.

Nem válaszolt. Idegesen bámult valamit a forgattyú körül, mozdulatai hevesek, szinte lázszak voltak. Főlemeikedett, hogy egy kötelet megragadjon s a nap utolsó sugarában láttam, hogy arca nagyon halavány és hogy szája szélén két vörhölt piroslik...

— Atyám!

Most sem válaszolt. Összes erejével meg-rántotta a kötelet és hangosan fellelékezett. Feléje nyújtottam a karjaimat és hozzá akartam sietni.

Vajjon azért tettem e, hogy segítségére siessék, vagy azért, hogy ő segítsen rajtam? Magam sem tudom. Többre már nem emlékszem. Iszonyú kábultság vett rajtam erőt, még éreztem, hogy lassan lefelé süllyedök — előre buktam és elvesztettem eszméletemet.

dult éhez és fázó szegények részére minden alkalommal adott bizonyos segélyt. O a kérelmet méltányolja, s a kért 2000 korona kiadását javasolja.

A tanács minden tagja kijelentette ehhez hozzájárulását.

Gerő Armin főkapitány, akit a mozgalom vezetői a segélyezés ügyének vezetésére felkérték, ismerteti a mozgalmat. A cél az, hogy a mostani borzasztó időjárásban a hajléktalanoknak melegedő helyet, ingyen kenyeret és meleg levest adjanak, továbbá az u. n. szemérmes szegényeket, akiknek van otthonuk, de élelmük és fajak nincsen, a rendőrség kikutassa, s élelmet és fát szállítsanak részükre. Már eddig 2000 koronánál több adomány gyűlt be hozzá; ez mind ki lesz osztva. Kéri, hogy jelentse ki a tanács, miszerint a mozgalmat helyesli. Kérjék fel továbbá a polgármestert, hogy eszközölje ki, miként a most tervezett karácsonyi vásár és színelőadás jövedelméből is juttassanak a szegényeknek.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy foglalkozik az ügyvel, amelyet támogat, s megteszi a lehetőt.

A tanács a kért 2000 koronát megszavazta.

A közönség adományai.

A tegnap már közölt adományokon kívül a jótékony célra a főkapitány kezéhez tegnap a következő adományok érkeztek:

Wallerstein Ferencz 10, dr. Kazay Kálmán 5, Kirschner és Deutsch 20, Kalenda János 6, Brüder Jenő 50, Kolliner Dávid 100, Lukács Gyula 40, Ince Lajos 40, Kolliner Miklós 40, Schwartz Ferencz (Homorogi) 20, Berger Dániel 100, Zigre Miklós 10, dr. Zigre Aurél 6, dr. Mayer László 20, Aufrecht Mór 10, özv. Sonnenfeld József 10, dr. Konrád Márk 40, dr. Gerő Sándor 10, dr. Rothmann Jakabné 10, Ováry Lajos 10, Léderer Dávid 100, Vesz Sámuel 2, Bognár Sándor 100, ifj. Rimanóczy Kálmán 100, Szántó Lajos 5, Huzella Böske 50, Sajósi Ignác 4, özv. Stépán Istvánné 30, Oszterlam Armin 10, Szüts Izó 30, Gönczy Gyula 2, Schwartz Ferencz 50, N. Bölönyi József 100, báró Karg ezredesné 20 dr. Rosenthal Mór 10, Richter Antal 2, ö. v. Rechtené 5, Nagy K. Lajos rendőr 1, Mendelényi Béliáné 4, Moskovits Mór és fia 100, Nadányi Károly 20, Miskolczy Barnabás 10, Adorján Annuska és István 20, dr. Kornstein Lajosné 40, Czeglédy Sándor 10, ifj. Berger Sámuel 4, Suller Arpad és neje 10, Mártha Károly 1, Plesz Aron 20 koronát, azonkívül a latin szer-tartású püspökség 2 vagon tűzifát, Schön Lipót pékmester 100 adag kenyeret, Morgenstern Lipót pékmester 50 kilogramm kenyeret és Lövy József 6 zsák burgonyát, Fridmann és Schwartz 20, Schwartz Miksa (Ilyei) 20 kor. adományoztak.

Biharvármegye közgyűlése.

— Első nap. —

Csekély érdeklődés mellett kezdte meg Biharvármegye törvényhatósági bizottsága rendszeres téli közgyűlését. A tisztviselőknél kívül alig 20 bizottsági tag volt jelen.

Minden hozzászólás nélkül mentek keresztül az előadói javaslatok.

A katonai létszám felemelése és a póttartalékosok behívása ellen megindult országos mozgalom teljesen érintetlenül hagyta Biharvármegyét; megmutatta a megye tisztikara és törvényhatósága, hogy még mindig a Tiszaszelemme uralkodik Biharvármegye ügyeinek intézésében. Egyszerűen naprendretért a hazafias városok auralai felett.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán miot elnök vezette a tanácskozást.

A bizottsági tagok közül jelen voltak: Szunyogh Péter, Papp János, Cziffra Gerő, br. Königswarder Hermann, Zigre Miklós, Varró Domokos, Reindl Gyula, Tamásfalvy Thury Ignác, Baranyi András, Jancsó Károly, Beöthy Lajos, Wertheimstein Henrik, Bartos Elemér, Rednik Gábor, Berger Gyula, Csányi Imre, gr. Tisza István, Kiss József, Tippmann József, Udvarhelyi Béla, Jersák István, Csapó Dezső, Hraniczky Károly, Középpessy Kálmán, Bartos Adorján, dr. Márkus László, Balázsházy Iván, Cziffra Kálmán, Plathy Miklós, Markovits Antal, Balog Elemér, Keszthelyi Zoltán, Wallner Ödön, Horváth Endre, Werner Kálmán, Fráter Barna, Köffy László, Hollóssy Gyula, Ötvös Gyula, Tatár József, Weiterschütz János, Molnár Béla, Mártonffy Bogdán, dr. Miskolczy Ferencz, Beöthy Pál, Hegyesi Márton, Pacala Tamás stb.

A közgyűlés megnyitása után az alispán időszakos jelentését olvasták fel, amelyből közlik a következő adatokat:

Az alispán jelentése.

Az időjárás a lefolyt évnegyedben normális volt. A közegészségügy kedvezőbb, mint az előbbi évnegyedben. A hivatalos orvosok 11087 beteget gyógykezelték, tehát 1161-el kevesebbet, mint az előző évnegyedben. Uralkodó kórok valamennyi járásban az emésztő és légzőszervek hurutos lobos bántalmi voltak, átlag kedvező lefolyással.

A fertőző kórok közül a diftéria 8 községben 44 esetben, 15 halálalással, — a vörheny 11 községben 369 esetben, 30 halálalással; — a vérhas 3 községben 6 esetben, 2 halálalással; — a kanyaró 8 községben 384 esetben, 6 halálalással; — a hőkhurut 11 községben 220 esetben, meghalt 20; — hasi-hagymáz 19 községben 147 esetben, meghalt 14; — himlő 2 községben 55 esetben, meghalt 26. A megbetegülések között vannak számra a múlt évnegyedről maradt betegek is. Törvényszéki bonczolat 14 esetben eszközöltetett.

Az állategészségügy jobb volt, mint az előző évnegyedben. Sertésvész 20 községben uralkodik. A fellépett száj- és körömfájást a gyorsan alkalmazott szigorú óvintézkedésekkel sikerült elfojtani s jelenleg csak Arpad községben egy majorban van még.

Az őszi vetések állása a vármegye nagy részében nem igen kedvező, mert az általában uralkodó szárazság a mezei munka, a szántás helyes elkészítését nagyban akadályozta és a korán fellépett fagyok miatt sok terület maradt bevetetlenül.

Az adók és köztartozások befizetése általában kedvező eredményt tüntet fel, csupán azon vidékeken mutatkozik hátramaradás, ahol a száj- és körömfájás járványa miatt alakított veszkerületek az állatok és mezei termények értékesítését akadályozta, azonban remélhető, hogy itt is kedvezőbb lesz az eredmény a veszkerületek megszüntetése folytán.

A vármegyei közutak állapota az utóbbi időben általában lényeges javulást mutat. A főbb vonalak bejárásánál tapasztalta az alispán, hogy mindenütt a legnagyobb rend van; az utbiztosok működése és az utkaparó személyzet szolgálatának teljesítése, különösen pedig ezen személyzet kioktatása és a szolgálatra való képessége körül észlelték felett amidőn elismérést fejezi ki. Ezen állapotokat természetes folyományul tekinti azon körülmények, erélyes és tapintatos vezetésnek, a szigorú felügyelet és folytonos ellenőrzésnek, melyet az állam-építészeti hivatal főnöke a vármegyei utak gondozása körül állandóan kifejtett, amiért indítatva érzi magát e helyütt is az államépítészeti hivatal főnökének őszinte elismerését nyilvánítani.

Végül kijelenti az alispán, hogy a vármegyei pénzügyi és számviteli bizottságok ellátásáról szóló 1902. évi III. tcz., valamint a közgazdasági eljárás egységesítéséről szóló 1901. évi XX. tcz. alapján a belügyminiszter által kibocsátott új ügyviteli szabályoknak a jövő évi január 1-én leendő akadálytalan életbe-léptetése iránt szükséges intézkedések egy az alispán hivatalból és a járási főszolgabíróknál, valamint a községi és körjegyzőknél idjkorán megtették.

Az alispán időszaki jelentését tudomásul vették.

Az igazoló választmány betérjesztette Biharvármegye 1903. évi legtöbb adót fizetőinek névjegyzékét. — Tudomásul vették.

A november 13-iki megyebizottsági tagok választását az igazoló választmány igazolta. — Tudomásul vették.

A közigazgatási bizottságban megüresedett helyekre Orley Kálmánt, Szabó Józsefet, gr. Tisza Kálmánt, Lovassy Ferenczet 3 évre és id. Gálbory Samuel 1 évre megválasztották.

Az igazoló választmányba pedig Zsigre Miklóst, Markovits Antalt, Szunyogh Lórándot, Hranyczy Károlyt, id. Gálbory Sámuel, id. Középegy Kálmánt választották, míg a főispán Des Echerolles-Kruspér Károlyt, Széchenyi Jenőt és Cziffra Gerőt nevezte ki a választmányba.

A honvédelmi miniszter értesítette a vármegyét, hogy a megyei törvényhatósági bizottság által ajánlott Sztojanovits Jánost a Ludovika Akadémiában felvette. A honvéd főreáliskolába ajánlott Paksy Jánost a felvételi vizsgánál elutasították, míg Lehoczy Lászlót testi alkalmatlanság miatt nem vették fel s így ez évben a két alapítványi hely betöltetlen marad. — Végül a megye által ajánlott Weiserschütz Janost a nagyváradai honvéd hadapródiskolába felvették. — A honvédelmi miniszter leiratait tudomásul vették.

A baja-bátaszéki vasúti Duna áthidalás tárgyában Tolna vármegye feliratát egyszerűen tudomásul vették, mivel már e tárgyban ismeretes a miniszterek kedvező nyilatkozata.

Szepesmegye feliratát a Halastó átadása tárgyában, — egyszerűen tudomásul vették.

Szatmár-Németi és Arad városok pártolás végett megküldött feliratát, az újonczlét-szám felemelése ellen; — továbbá Budapest fővárosnak a póttartalékosok behívásáról szóló törvényjavaslat elleni feliratát Biharvármegye közgyűlése nem pártolja, hanem csak egyszerűen tudomásul vette.

A megyei kórház elmebeteg osztályának felépítésére a Martonffy féle telek egy részét megveszi a törvényhatóság.

A Tisza Kálmán emlékének megörökítése tárgyában kiküldött bizottság bejelentette, hogy a nagy államferfi emléket egy Nagyvárad alkalmas terén felállítandó ércszoborban, első sorban Nagyvárad és Biharvármegye lakosainak adományából óhajja felállítani s a gyűjés eszközésével alispánt bizzak meg azzal, hogy adjon alkalmat, miszerint Tisza Kálmánnak a vármegyén kívül lakó tisztelői is leróhassák adományaikkal kegyeletüket.

A bizottság jelentését elfogadták.

A megyei pénztárak és számvéviségek átadására bizottságot küldtek ki.

Az új vármegyei ügyviteli szabályzat és az új ügyviteli szabályok kidolgozására Wallner Ödönt, Hgyesi Mártont és Papp Jánost küldték ki.

Még egy csapat apróbb ügyet intéztek el s déli fél 1 órakor elnökölő főispán az ülést berekesztette. A még hátralevő ügyeket ma tárgyalják le.

A karácsonyi nagyvásár.

A városi árvák érdekében özv. Des Echerolles Kruspér Sandorné urasszony kezdeményezés-folytan megindult mozgalom, mely a karácsonyi nagyvásár tartásával az ott befolyó jövedelemmel hivatva van hathatósan előmozdítani a jótékony célt, a mint a nap-nap után beérkező adományok számából következtetni lehet, kedvező a nagyvásár eredményeivel fog zárulni. A karácsonyi nagyvásárra, melyet mint már többször említettük, decz. 21-én, vasárnap fogunk megtartani, újabban következnek küldék be adományokat:

Nyereménytárgyak bevásárlására készpénzben küldtek: Fráter Imréné 10 kor., Patthy Miklós 10 korona, Mihály Pál 10 korona, Weisz Gaborné 6 korona, báró Karg Jánosné 10 korona, Dús Lászlóné 8 korona, id. Rimanóczy Kálmáné 10 korona,

Schmidt Matild 5 kor., Cziffra Gerőné 10 korona, Schwartz Jakab Budapestről 20 korona, Géczy Lajosné 5 korona, Szunyogh Zoltán Kismarja 10 korona, Grósz Zsigmondné 10 korona, Kiss Eleké 5 korona. Természetbeni adományokat küldtek: Gróf Stubenberg József Székelyhid 30 db nyul, Kovács L. és társa helybeli cég 6 db parket kelme bluzra, Marschalkó Leó két üveg konyak és 2 üveg Cherri, Laszki Armin 11 képes könyv, egy valaki egy vekker órát, Neumann M. helybeli cég 5 finom fiuruhát, Premontrei rend nevében Novotny Alfonz igazgató 12 üveg fehér bort, Mihály és Kandel cég 5 üveg rum és 5 csomag teát, Mihály Pálné 5 üveg bort, Heringh Sándorné 8 üveg kompót, Tost Gyula a l. sz. és g. k. püspökség részéről egy fél vaddisznót, báró Luzsenszky Lenke és Etti 3 üveg eper iz, 20 db narancs és 1 5 klos doboz csukrot, Lukács Gyuláné 1 kiló dió, 1 kiló maróni és 1 kiló rizs, dr. Gerő Sándorné 2 kiló rizs, 2 kiló dara és 1 kiló kockacukrot, Berkes Bertalan 4 üveg Emke padlómáz, Szunyogh Lórándné 1 db sódar, dr. Edelmann Menyhértné 1 üveg bor, Schwartz Gyula Pusztá-Pankotáról 1 mm. lisztet, Reismann Jakabné egy 5 kilós doboz csukrot, Olasz Elemérné 10 db nyulat, Jeszenszky László két gyps domborművet, Zeiterer József Apátiból 2 zsák búzát, Ifj. Kohn Sámuelné 3 kiló griz, 3 kl. rizs, 3 kiló dió és 3 kiló csukrot, dr. Radó Ignác 12 pár ing gombot, Czillér Imre 18 db különféle szép divatrukat, Sztarill Mária általa festett két képet keretel.

A karácsonyi nagyvásáron — amint már előbb jeleztük, egy karácsonyfa is lesz felállítva, a melyre szánt adományok kisorsolásából befolyó jövedelem szegény iskolás gyermekek felruházására lesz fordítva. Az adományok összegyűjtését e célra Sável Kálmánné urasszony vállalta magára, kinek nemes buzgólkodása folytán a következők küldték be adományaikat a karácsonyfa: Dús Piroška 2 korona, Kohn Ilonka 3 báb, 2 trombita, báró Luzsenszky nővérek 2 báb, Konrad Margit 7 báb, Cziffra Vilma 4 báb, Markovits Vili 4 báb, Hegedűs nővérek 4 db, Ince Irén 6 db, Heringh Erzsike 4 db, Deutsch Margit 15 db, Szmik Antalné 2 db, Kalenda János 11 drb, Géczy Irén 1 db, Adler Aranka 5 db, Pallay Lajosné 3 db, özv. Szabó Gézané 2 db. Midőn az eddigi ajándékok összegyűjtéséért, ugy-szintén az adományozásokért a rendezőség lapunk utján hálás köszönetét fejezi ki, egyidejűleg kéri azokat, akik a felkérés folytán még küldeni szándékoznak játékbabákat a karácsonyfa, hogy a tárgyakat csütörtöktől kezdve egyenesen a Fekete Sas szálloda 20. sz. helyiségébe küldjék, hol azokat a rendezőség fogja átvenni s hírlap utján nyugtázní.

Az adakozás, a mint a fentiekből látható, igen öröndetes módon indult meg a humánus célra s a rendezőség reméli, hogy a hírlapokban közzétett s külön is kibocsátott felhívásoknak meg lesz a kívánt eredménye.

A rendezőség kéri azokat is, kik a vásár céljaira eddig azért nem küldték be adományaikat, mivel azok könnyen romlanak pl. élelmi cikkek, nyul, faszán stb., hogy a mai naptól, csütörtöktől fogva azokat a Fekete Sas szálloda e célra kibérelt helyiségébe, a 20. sz. szobába küldjék, hol azokat a vásárt rendező helybizottság fogja átvenni s naponként hírlapilag nyugtázní; a kiállított nyere-ménytárgyak már szombaton d. u. is megtekinthetők a község által 40 fillér belépődíj mellett, mikor is a 37. sz. gy. e. zenekara fogja a jótékony cél érdekében remélhetőleg nagy számmal megjelenő érdeklődőket szórakoztatni.

A tulajdonképeni nagyvásár azonban vasárnap d. e. 1/2 9 órakor kezdődik s a nyere-ménytárgyak, melyek között, a mint az már a közölt adatokból is kivehető, igen szép s értékes dolgok is lesznek, csak vasárnap fogunk kisorsolásra kerülni.

Aki a jótékony célra való tekintettel 20 fillér belépődíjat nem szánál kiadni, — remélhetőleg ilyenek nagy számmal lesznek, — csak 20 fillérért egy olyan tárgynak juthat birtokába, a mely 2—10 koronát is meg ér s így a haszon mellett humánus célnak is hoz adozatot.

Regeszeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Decz. 21. A Kath. Kör Schlauch-ünnepélye a főgimnáziumban.
Decz. 31. A tisztikar Szilveszterestéje.
Jan. 10. Jogászbál.
Jan. 18. Fehérkereszt-bál.
Jan. 24. A tisztikar hangversenye és táncestetélye.
Febr. 7. Tiszti-bál.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy azt mielőbb rendezni sziveskedjenek.

* Királyunk ajándéka a pápának. Királyunk XIII. Leó pápának, 25 éves uralkodói jubileuma alkalmából szintén szánt ajándékot; egy szobor csoportozatot, melyet Marschall szobrász készített, s melyhez, mint mondják, a király adta az alapeszmét. A szoborcsoportozat Jézust ábrázolja, a mint a megmeatelt bárány-nyal karjai közt, a nyájtól követve halad. Az egész szobormű aranyból van s fekete márványlapon nyugszik, melyen elől a király és a pápa czimere van egymás mellett. Ezek alatt van a latin nyelven fogalmazott ajánlás, melyet Hartel dr. kultuszminiszter fogalmazott s magyar fordításban így hangzik:

XIII. Leo pápának a hívők legjobb pásztora, ki Isten kiváló kegyelméből immár öt lustrumon át boldogan uralkodik az egyház felett s annak kincsét legjobban megőrizte, küldi a jó pásztor ezen képét I. Ferencz József Ausztria császára, Magyarország királya kegyelettel.

A király ajándékát külön udvari kocsi viszi Rómába. A vonattal utaznak udvari kocsikban báró Weckbecker és Marschall.

* A Szigligeti-színházban rendezendő műkedvelői előadásra nagyban folynak az előkészületek. A végleges műsort ma állítja össze a rendező-bizottság. A közönség tájékoztatása végett közöljük, hogy a férfiaknak a jelmezpróba csütörtökön délután 2 órakor lesz a Szigligeti-színházban. Általános főpróba lesz kettő: pénteken és szombaton délután 2 órakor a színházban, melyeken minden résztvevő két korona büntetés pénz terhe alatt köteles megjelenni, mely összeg jó ékonycélra fordítatik. Minden felreértés elkerülése végett azt is közöljük, hogy az előadás vasárnap és hétfő, azaz 21. és 22-én este fél 8 órakor fog megtartani. A színház mindkét estére már előző nap éjjeli 12 órától kezdve fűtve lesz, az ablakok pedig pokróczokkal ellátva. A rendezőbizottság kéri a színházi bérlőket, hogy jegyeket a jótékony célra t-kintettel pénteken d. e. 12 óráig váltsák ki. A többi jegyek pénteken délután 3 órától kezdve mindig kaphatók.

* Márványlap Pável püspök sirján. A nagyváradai görög katolikus egyházmegye lelkeszei, Mihály napján, Pável Mihály elhunyt püspökük sirboltjához zarándokoltak Faluszlatinára és kegyeletük jeléül ünnepélyesen helyezték el a holttestet őrző sirboltban azt a gyönyörű márványlapot, mely a jótékonyágáról áldott emlékü főpap földi maradványait az örökidőknek van hivatva jelezni. Bud Titusz mármaros-szigeti vikárius fölszentelte s megáldotta az emléket. Joddy László esperes Boros János szlatinai görög katolikus román lelkész több társukkal segédkeztek a vikáriusnak e lélekemelő aktusnál.

* O felsége a szegényeknek. O felsége nemes jószive, ahg hogy beállott a dermesztő tél, már is megsajnáta a hidegben nyomorulókat. A budapesti szegények és szűkölködők segélyezésére tízezer koronát, a gödöllői szegények részére pedig 600 korona segélyt utalványozott magánpénztarából.

* **Karácsonyi pásztorjáték Tóttelenen.** Tóttelen községben a róm. kath. elemi iskolában Karácsony szent ünnepe alkalmából a növendékek egy rendkívüli szép áhitatot keltő karácsonyi pásztorjátékot fognak előadni buzgó tanítójuk Grunner Győző vezetése mellett. A pásztorjátékot, melynek »Bethlehem» a címe, Bartha István lelkész írta a gyermekek fel-fogásához mért könnyed, de felnőtteket is gyönyörködtető stílusban.

* **Nagyváradai illetőségű katonaszökevények körzése.** A véderőről szóló 1889. évi VI. t.-cz. végrehajtására vonatkozó Utasítás I. Rész. 80. §. b. pontja értelmében azon állításkötelesek, akik 36-ik életévüket a folyó évben töltik be és ez ideig védkötelezettségüknek eleget nem tettek, a sorozóbizottság előtti személyes megjelenésre nyilvánosan felhívandók lévén: ezennel névszerint és nyilvánosan felszólítom az 1866. évben született és így 36-ik életévükben levő, illetőleg azt már be is töltött Nagy Antal, Botsán Salamon, Nagy Vilmos Lajos, Feldheim Abraham Hirsch és Pesitz Ede Béla nagyváradai illetőségű állításköteles szökevényeket, hogy hadkötelezettségük teljesítése végett hivatali helyiségében (Olasz, városháza, katonatiszvisztály) még ez év folyamán jelentkezzenek. Nagyvárad, 1902. évi december hó 15-én. Darvassy tb. főjegyző.

* **Légvonat a színházban.** Mióta a nagyváradai Szigligeti-színházat megnyitották, állandó a panasz, hogy a diszes új épületben óriási léghuzam van. Még erősebb és tűrhetlenebb a léghuzam a mostani abnormis időjárásban. **Kőszeghy** József városi főmérnök nagy buzgalommal igyekszik segíteni a lehetőséghez képest a bajon, amelynek főokát a színpadon találja; a vasajtók rendszere rossz a súlyasztóter és fűtőfolyosók között. Az ajtókra már pokróczokat alkalmazott. Különbféle csapóajtók, pokróczok, kettős aklakok beállítását javasolta tegnap a tanácsülésnek, mintegy 1000 korona költséggel. A várositanács elfogadta a főmérnök előterjesztéseit. A főszámvevő különvéleményt terjesztett be, mert ellenzi, hogy a jövő évre a színház és diszletraktár fenntartására felvett összeget majdnem egészen ezekre a dolgokra költésék el.

* **Katonazene a sport-téri jégpályán.** A Sport-téren vig élet folyik nap mint nap a korcsolyázók között. Halifax hívei tömegesen keresik fel a sport-téri kényelmes jégpályát. Vasárnap délután katonazene lesz a jégpályán a korcsolyázók szórakoztatására. Erre vonatkozólag a sport-téri felügyelőségtől a következő értesítést kaptuk:

A sport-téri jégpályán minden vasárnap és ünnepnapokon a cs. és kir. 37 ik gyalogezred zenekara játszik délután 2 órától 4 ig. B-letűdíj: Felnőtt korcsolyázók 1 korona, ifjú korcsolyázók 60 fillér és kísérő nem korcsolyázóknak 60 fillér. **Knauer** Károly, titkár.

* **Enyhül az időjárás.** A borzasztó hideg tegnap kissé megenyhült. A déli órákban 6—7 fokra emelkedett a hőmérő s a szél is elállott. Így tűrhetőbb lett az idő. Délután 4 óra után csekély havazás volt. A jelek azt mutatják, hogy az óriási hideg állandóan enyhébbre válik. A vonatok tegnap is nagy késéssel érkeztek be.

* **Elintézett affér.** A szalontai választás kényelmetlen helyzetelekbe sodorta **Halász** Lajost. Többek között a Friss Újság hirhéd vezetése czikke miatt több függetlenségi képviselő provokálta. Ezek képviselőiben **Lóth** János és **Gál** Sándor orsz. képviselők tegnap Nagyváradra jöttek, hogy Halász segédeivel értekezzenek. Halász részéről **Orley** György és dr. **Fodor** Gyula értekeztek a megbízott képviselőkkel s minthogy Halász lapjának másnapi számában nyilatkozott, hogy mind az tudán kívül történt s neki sértő szándéka egyáltalán nem volt, az ügyet jegyzőkönyvileg elintéztéknek nyilvánították.

* **A fináncz nem enged.** A nagyváradai pénzügyigazgató oszág tudvalevőleg tetemesen fel-emelte a háztulajdonosok által lakott helyiségek bérértékét, azzal az indokolással, hogy Nagyváradon emelkednek a lakbérék. A közigazgatási bizottság a pénzügyigazgató által tervezett lakbérérték, illetve adóemelését mind elutasította. Fuhl Agoston pénzügyigazgató-helyettes azonban 55 ilyen határozatát a közigazgatási bizottságnak megfeleltette. Ezt azzal indokolja, hogy a közigazg. bizottság határozata nem állhat meg, mert az 1890. és 1900. évi rendeletek tárgyában 6491., illetve 9865. sz. a. a honvédelmi miniszter által kiadott katonai bérszabás kétségtelenné teszi Nagyváradon a lakbérék jelentékeny emelkedését, amennyiben a lakások a IV. lakbérosztályból a III. fokozatba lettek sorozva. Nem állhat meg a pénzügyigazgatóság szerint a közigazgatási bizottság határozata azért sem, mert a kir. pénzügyigazgatóság nem a kinyomott katonai lakbért, hanem ennél jóval kisebb összeget veit alapul és ezen adóalap annyival is inkább helyes, mert a szóban levő lakrészeket az adóköteles által bevallott összegért Nagyváradon bérbe kapni egyáltalán nem lehet. Az absurd felelőzést a közigazgatási bírósághoz terjeszti fel a város.

* **Rabló bérkocsis.** Putnoki András b. püspöki napszámos és Szilágyi Lajos szintén oda való kőműves tegnap este a Wöber szállóban ittak Mocsári Lukács napszámos bérkocsissal. Kilencz óraker megunták az italozást s megfogadták Mocsárit, hogy 1 koronáért Püspökibe szállítsa őket. Mocsári a két ittas embert elszállította, de nem a megállapított irányba; hanem a Kolozsvári-utca felé. Szilágyi Lajos élvén a a gyanúval, a Kolozsvári-utczán ki is szállt, míg ellenben Putnokit a szőlőhegybe szállította ki Mocsári s ott a kocsiából kihuzta, súlyosan összeverte s a nála volt 32 korona készpénzt elvette Putnokitól, őt magát az uton hagyta. A magához tért Putnokit, ki egy közeli pajtához vándorzogott, egy suh ncz kalauzolta be Nagyváradra tegnap reggel. Mocsárit a rendőrség elfogta s lezárta. 22 korona készpénzt találtak nála a megmozgáskor. Mocsári az ocsmány tettet erősen tagadja.

* **Befagytak a közutak.** A napok óta tartó óriási hidegben a vízvezetési közutak kivétel nélkül befagytak, a mi tekintve azt, hogy semmi nemű óvintézkedés nem történt, — nem is csoda. Már pedig tekintettel arra, hogy azok a házigazdák is fizetik a vízhasználati díjat, akiknek udvarára a vízvezeték bevezetve nincs s éppen ezek használatára készültek a közutak, — gondja lehetne a városnak arra, hogy az ilyen rendkívüli idő esetén se maradjanak víz nélkül. Erős szalma kötésekkel ideje korán még meglehetően volna előzni, hogy az összes kutak be fagyjanak.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. Fekete Pálné szül. Kolozsvári Erzsébet mint neje, gyermeke: Mariskával; testvére Fekete Dezső, neje Kiss Irma gyermekeivel nemkülönbben az összes rokonság nevében is a legmélyebb fájdalommal szívvel tudatják a legjobb férj, jó apa és rokonnak galathai **Fekete** Pál, megyei tisztviselőnek f. évi december 16-án, életének 56-ik, boldog házasságának 20-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvételé után történt váratlan elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemeif. hó 18-án, d. u. 3 óraker fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Damjanich-utca 498. sz. lakásáról az ősi temetőben örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességétellel az elhunyt rokonai, kartársai és ismerős-i tisztelettel megbívatnak. Nagyvárad, 1902. december 17. Aldás drága emlékére!

* **Találhatott egy kulcs.** Atréhető a rendőrség 4-ik számú szobájában.

* **Vesztett kutyák a város környékén.** Ujabbban a város környékén vestett ebek kóborognak. Ennélfogva szükségét látjuk jó akarólag figyelmeztetni a közönséget, hogy a házakba esetleg betévedt kóbor kutyákat haladéktalanul elfogják s a rendőrségre szállíttassák, vagy pedig csak jelentsék be rögtön a rendőrségen, hogy a kutya a gyepmester által befogható legyen. Az óvatosság azért is szükséges, mivel a rendőrségen több kóbor, talált kutya lett bejelentve, már pedig a hideg időjárás nagyban elősegíti az elvesztettséget.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Spiegel Izidor** (ezelőtt Freyberger és Társa) lapunk mai számában levő hirdetésére.

x **Legczélszerűbb karácsonyi ajándék** szeretetteinknek a könyv, melyet minden kigondolható igénynek megfelelőleg **bolttáron alul** csak Csathó Gábor és társa czégnél kaphatni, Nagyváradon, Fő-utca (régii »Bazár» épület.) 68.

x Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a **Strohmayr** Pál cég mai lapunkban közölt hirdetésére. 350

Kérjük lapunk t. előfizetőit, hogy a sajtó alatt levő

Tiszántul Nagy Képes Naptárát

ismerőseik körében ajánlani szívesskedjenek, mert a diszes kiállítású és gazdag tartalmu naptár nélkülözhetetlen, házagot pótló kézikönyve lesz minden háznak. Épen ezért gondoskodunk róla, hogy nem előfizetők is megszerezhessek; ez okból nagyobb mennyiséget készíttünk egyenkinti eladásra is. Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesít a

„Tiszántul“ kiadóhivatala.

A naptár ára 1 korona. V déki megrendelőinknek hérmintve kézbesítjük.

Tisztelettel

a „Tiszántul“ kiadóhivatala.

IRODALOM.

Voltaire és Nagy Fridrik kezeirását hozza a Nagy Képes Világtörténet legújabb füzeté. Voltaire sokat volt Sans Souciban, a hová Nagy Frigyes meghívta őt. Együttlétük azonban nem volt valami boldog. Altatódó czivakodásban és haragban éltek. A király rossz verseit adta Voltairenek korrigálni, javítani és Voltaire panaszkodva és nyököve végezte ezt a munkát, királyi párfogója házi feladatainak irodalmi gyomlálását. Maga írta egy barátjának: »Keserű tórs ez, a király szennyesét mosni.« A király nyomára jutott ennek, s éreztette haragját a költővel, a ki ez csak még jobban elkészerített. Szinte arra az orosz költőre emlékeztet a Voltaire helyzete, a kivel egy czár szokta javíttatni stilyakorlatait és mikor az azokat rosszaknak találta, diombányába küldte a poetát. Mikor az onnan kiszabadult, visszafogadta udvarába, de mikor újabb verseit megmutatta neki, a poeta felállt és kifilé irdukt. »Hova megy?« rivalt rá a császár. »A bányába, F Isz.«

Macaulay hosszan foglalkozik Nagy Fridrik-ről írt esszéjében Voltaire és Nagy Fridrik viszonyával, most pedig a Világ történet egy lapon hozza kezük vonását 173. füzetében.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal e

kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Ullői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Halálos csönd (premier).
Péntek: Halálos csönd.
Szombat: Kornevilli harangok.

Halálos csönd. Ma csütörtökön este mutatja be a Szigligeti-színház Echeagaray szenzációs drámáját, a „Halálos csönd“-et. A darabban Somogyiné, E. Kovács Mariska, P. Tóváry, Anna, Peterdy Etelka, Tóth Elek, Szarvasy, Dési, Bognár, Kovács stb. játszik a főszerepet. Pénteken megismétlik a nagyhatású darab előadását.

Kornevilli harangok. Planquette gyönyörű muzsikája, elpusztíthatatlan népszerű operettjét a „Kornevilli harangok“-at ujtják föl a színházban. Rédey Szidi, Bikey Irén, Pintér Imre, Hiltay Jenő, Kalmár stb. játszik az operett főbb szerepeit.

Készülő előadások. Mint már jelentettük, egész sereg érdekes premierre és reprize készülnek a színházban. Bemutatásra kerülnek rövid idő alatt Pásztor és Stoll operettje, a „Niobe“, „Kereszt jelében“ című nagy látványos darab s „Czigány Panna“, a Népszínház népszínmű repertoárjának egyik legkedveltebb darabja. A legközelebbi operaelőadás Flotow „Márhá“-ja lesz. Folytak a próbák a „Gerolsteini nagyhercegnő“ operettből, a „Karácsonyi angyal“ című énekes alkalmi darabból stb.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 91.

Béret 76. sz.

Ma csütörtökön, 1902. december 18-án:

Halálos csönd.

Dráma.

S Z E M E L Y E K:

Augustias	— — — —	E. Kovács Mariska
Donna Mercedes	— — — —	Somogyiné N. Julia
Inez	— — — —	Peterdy Etel
Raimundó	— — — —	Tóth Elek
Gennaro	— — — —	Szarvasi Sándor
Orellana	— — — —	Deésy Alfréd
Tábornok	— — — —	Bognár J.
Don Rogrigo	— — — —	Kovács Lajos

HELYARÉK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlaszék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártaszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, december 19-én:

Halálos csönd.

Dráma.

Igazságszolgáltatás.

A Veiszlovits-Zeiterer ügy epilógusa.

Emlékeztet Nagyváradon az az éveken át folytatott büntügyi pörlekedés, melyet Veiszlovits Gyula, a Csáky-birtok bérelője és Zeiterer József, a birtok felügyelője folytattak egymás ellen.

A kölcsönös feljelentések alapján megindult büntügy már régebben lezajlott, s Veiszlovits Gyula tiszttirangját vesztette a marasztaló ítélet következtében. Ezt ellenfelén megtorlandó, Veiszlovits feljelentést tett Zeiterer ellen, becsületsértés és rágalmazás miatt, azzal az indokolással, hogy Zeiterer még a pörlekedés folyamán fivére üzletében oly formán nyilatkozott, hogy ha tovább is zaklatják, kénytelen lesz Veiszlovits ellen térképlopás miatt büntügyi feljelentést tenni.

E miatt provokáltatta Veiszlovits Zeiterert, a ki a párbaj segítők előtt megismételte a fenti nyilatkozatot, s a miatt az elégtételadást *megtagadta*.

Erre Veiszlovits jelentette fel Zeiterert rágalmas és becsületsértés miatt.

A két év óta folyó ügyben tegnap hozott ítéletet a kir. törvényszék miut telebbviteli bíróság, s Zeiterer Józsefet a *vád és következményei alól felmentette*.

A jövő évi esküdtek.

A nagyvárad kir. törvényszék a jövő év esküdteinek névsorát Nagy Ferencz törvényszéki elnök előktele alatt, *Jelentsik* István törvényszéki bíró, *Czifra* Gerő és *Hegyesi* Márton Biharvármegye kiküldöttei és Hlatky Endre ügyvédi kamarai elnök, Nagyvárad város kiküldötte előtt sorsolta ki.

Sorsolás folytán az esküdtek listájába a következők kerültek:

Rendes esküdtek:

Andrényi Gusztáv vaskereskedő. Andriská Károly tímár. Dr. Antal Miksa ügyvéd, Élesd. Aradi Bálint földmives, N.-Harsány. Adám Gusztáv vendéglős, Székelyhid. Dr. Babós János ügyvéd, Székelyhid. Back János tanító, N.-Szalonta. Badar Béni szíjgyártó. Balassa Bálint vinczellér iskolai igazgató B.-Diószeg. Balázsovich Jenő magánzó. Balogh Ambrus ref. lelkész, Sarkad. Balogh Döme magánzó. Balogh Elemér megyei aljegyző. Ifj. K. Balogh Ferencz földbirtokos, N.-Szalonta. Balogh György földbirtokos, N.-Szalonta. Balogh József földbirtokos, N.-Szalonta. Balogh Lajos ügyvéd, Székelyhid. Balogh Tihamér kisbirtokos, B.-Ujfalu. Bardon Ferencz püspökségi tiszt. Barényi Béla püspökségi főkertész. Bartha Endre p. ü. titkár. Dr. Bartha Ferencz ügyvéd, N.-Szalonta. Bartsch Arthur magánzó. Baumeister Ernő magánzó, Bánáti Márton fodrász. Báthory Ferencz keresk. isk. tanár. Báthory Zoltán vaskereskedő, Belényes. Bázár Győző püspökségi tiszt. Beck István földbérlő, B.-Szt.-Márton. Beczkay Lajos kereskedő. Belezny Antal énektanár. Beliczey Tibor földbirtokos, Kőtegyán. Dr. Benedek Vilmos ügyvéd. Beöthy Lajos megyei aljegyző. Berger Arnold gazdálkodó, Illye. Berger Dániel szeszgyáros. Berkes Bertalan festékereskedő. Bertsey György ipartest. elnök. Dr. Békefy Gyula ügyvéd. Bihary János tanító, B.-Ujfalu. Biró Bálint földbirtokos, B. Ujfalu. Biró Sándor gazdálkodó, Bărănd. Bitzy Gyula főerdész, Rév. Blantz Manó ügyvéd B. Ujfalu. Blum Géza üveges. Bodnár János bádogos. Bodó Imre fodrász. Boglutz Béla nyug. erdész, Tenke. Bognár Sándor borkereskedő. Boicz Constantin földbirtokos, Belényes. Bodnár Gergely földmives. Borbély László ügyvéd, N. Szalonta. Boros Jenő kereskedő. Boros Mihály tanító. Sarkad. Böhm György urad. erdőgondnok, Rontó. Bölöny György ny. főszolgabíró, B.-Ujfalu. Böszörményi Géza ügyvéd. Brückner Hugó kereskedő. Bugyi Sándor ref. lelkész, B.-Püspöki. Id. Bujdosó Antal kisbirtokos, Komádi.

(Folytatjuk.)

TAVIRATOK.

A kiegyezés.

Budapest, decz. 17. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán pénteken utazik Bécsbe, és csak hétfőn érkezik vissza. A miniszterelnök állítólag a végsőkre el van készülve, s határozott szándéka, hogy bármily módon véget vet a hosszas alkudozásoknak. Hir szerint kijelentette, hogy semmi értelme sincs az ő miniszterelnökségének, ha rövid idő alatt dűlőre nem juttatja a kiegyezést.

Politikai körökben feszült figyelemmel néznek a bécsi tárgyalások elé.

Bécs, decz. 17. (Saját tud. távirata.) A mai miniszter tanácsban 2 óra óta a kiegyezéssel foglalkoztak.

Mangra bukása.

Budapest, decz. 17. (Saját tud. táv.) A Nemzet értesülése szerint legközelebb hivatalosan megerősítik a *Mangra* bukásáról kiszivárgott hirt. Ő Felsőge a kultuszminiszter előterjesztése folytán utasította vissza Mangrát.

A venezuelai konfliktus.

Newyork, decz. 17. (Saj. tud. táv.) A venezuelai lakosság mindjobban lelkesedik, a diákság, az utolsó emberig kész fegyvert fogni. Futó tüzként járja be az országot a jelszó: Harcz, az utolsó lchelletig.

Haldokló testőrkapitány.

Bécs, december 17. Esterházy Alajos testőrkapitány állapota nem fordult jobbra. A beteg még folyton nagyon gyöngye és táplálkozása is elégtelen.

NYILTTER.

!! Karácsonyi vásár !!

Diszművek . . .
Imakönyvek . . .
Költemények . . .
Képeskönyvek . . .
Ifjúsági iratok . . .

bolti áron alul

— csak —

68

Csathó Gábor és Társa

könyv-és papírkereskedésében

Nagyváradon, Fő-utcza 3.

— (rég. Bazár-épület) —

== kaphatók. ==

Levélpapírok dobozban, emlékkönyvek,

íróasztali készletek és más

irodai cikkekiből állandó újdonság.

A közlő

karácsonyi és újévi ünnepek

alkalmára

igen szép és divatos

NÉVJEGYEK

készítetnek a

Szt. László nyomdában

Szilágyi Dezső-utca 3.

Szabott árak!

Karácsonyi és újévi ajándékok legalkalmasabb bevásárlási helye!

China-ezüst

gyári raktár

néven új, fényes, régi szükségét pótló üzlet nyílt meg Nagyváradon, a

BÉMER-TÉREN,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYÁRI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cikkek, leg-hirnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cikkek ma már alig nélkülözhetők az uri házakban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyenmű gyárak remekeivannak felhasználva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét.

70.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzel-vassal.

Irtá: Sienkiewicz Henrik.

163

— Nem gondold, hogy ha szerelem nem volna a világon, sok rossz nem történe meg?

— Amit az Isten valának rendelt, az ellen nincs hiába küzd, felelte Longinus.

— Ah! te se felelsz arra, amiről kérdezek. Ez is más, az is más. Miért rombolták le Tróját? Mi? És miért folyik ez a háború?

Wolodyjovskinak iszort a lelke. Szívvesee vigasztalta volna bajársát, szív-sen öntöt volna reményt csüggedő lelkébe, de az ajkaira nem jött egy szó sem. Úgy lovagoltak tovább mély csendben Szerz-tuski ajka imát mormolt, amelylyel kínzó gondolatait akarta elűzni. A d-rék Wolodyjovskit elszörnyedt, amikor a hold világánál meglát a az arcát. O van volt, mint egy agyonauyargatott remete arca.

S a hátsó sorokból ismét felhangzott az ének:

Megjöttél a harcából, kedves fiam,
Megjöttél a harcából.
Dicsőn küzdötted át a harcokat,
És itthon szegénység, nyomor fogad.

V.

Skrzetuski óvatosan hatolt előre csapatával, nappal erdőbe és hegyszakadékokba rejtőzött el, természetesen biztos őrizet mellett, pihenésre, éjjel pedig továbbvonult. Ha faluhoz ért, bekerítette, hogy egy lélek se juthasson ki onnan, élelmiszert és abrakot szerzett, híreket szerzett az ellenségről, de a lakosokat nem bántotta. Mikor pedig továbbvonult, hirtelen utirányt változtatott, hogy az ellenség a faluban meg ne tudhassa, merre is ment valójában. Néki azt kellett kikélnie, hogy Krsywonos negyven ezer emberével Krsnienc mellett tartózkodjon még, vagy pedig a télvesztéglést megvárva, seajtságra menjen Chmielnickijek, hogy így együttesen döntő csatát kezdjenek. Azt is meg kellett tudnia, hogy a dobrudszai tatárok átkeltek-e már a Duceston csatlakoztak-e Krsywonoshoz, vagy pedig még a folyó tulsó parján tanyáznak?

Ezeknek a tudása a lengyelekre nézve oly fontos volt, hogy Domokosnak, a fővezérnek személyesen kellett volna utána fűrkésznie, minthogy azonban tapasztalatlanságában nem is gondolt erre, a herceg vállalta magára ezt a feladatot. Beátta ugyanis, hogy ha Krsywonos fölgyött az eddig megdöntenhetetlen Komienic ostromával és Chmielnickijhez készült csatlakozni, úgy, amilyen gyorsan csak lehet, rajta kell ünni, megelőznie a két sereg egyesülését. A fővezér azonban nem igen sietett és Szerz-tuski elindulásakor még híre-hamva sem volt. Utközben bizonyára szokása szerint vendégeskedett és ezalatt kárba vesztegette a drága időt. Es Jeromos herceg kétségbeesve látta, hogy ha a háború így folyik tovább, nem csak a Krsywonos tatárjainak lesz elegendő időjük a Chmielnickijvel való egyesülésre, de maga a khán is teljes erőjével csatlakozhatik a saporogiaiak helemánjához.

A táborban már az a hír is járta, hogy a khán átkelt a Dayeperen és kétezer lovassal közeledik, Domokos herceg azonban még egyre késett.

Mind valószínűbb lett, hogy a lengyel seregnek ötszörös haderővel kell majd megküzdenie és ha vereséget szenved, mi sem fojta már gátolni az ellenséget, hogy egyenesen a köztársaság szívéig, Krakóig és Varsóig nyomuljon előre.

Krsywonos állása főleg azért volt veszedelmes a lengyelekre, mert ha Ukánia bels-jébe vonulnak, két tűz közé kerülnek. Ezért Szerz-tuski elhatározta, hogy nemcsak híreket szerezzen Krsywonos terveiről, de megkísérelje a sereget is feltartóztatni.

Tudta, hogy cselekedetei milyen fontosságúak, hogy azoktól függ tótán az egész hadsereg sorsa. Szerz-tuski mindenre elszántan halált előre! Krsywonos negyven ezer emberével azonban, akikhez még a dobrudszabli s a bielogradi tatárok is csatlakoztak, ötszáz emberrel megáradni, ez mégis örüleles merészség lett volna.

Skrzetuski sokkal tapasztaltabb katona volt, semhogy ezt tervezte volna. Nagyon jól tudta, hogy elperle volna őket a jából és a holttesteiken keresztül vonult volna tovább, — ő tehát más tervet követelt. A saját katonáiban is azt a hitet gerjesztette beszédjével, hogy ők a herceg egész seregének az előőrsi és a hirt terjesztette, mi de ült a tanyákon, a falvakban és a városokban, amerre csak átvonult. Ez a hír persze mámgyorsan járta be a vidéket egész a Dayestrig, ahonnan, mintha a szél hordta volna a szárnyain, elterjedt egészen Jarorbkig; eljuttott Corimba a török basák, Jampolba a saporogiaiak és Barkowba a tatárok föléhez is. S f-hangzót mind-útt az ismeretes kiáltás: J remiás jól! — és ez a kiáltás megrázkeltette a lázadók szívét. Nem érezték már magukat biztonságban és aki tehette elr-jtőzött.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

I. G.-né. A biharmegyei nőegylet karácsonyi vásárjára szánt ajándéktárgyak eljuttathatók özv. Des Echerolles-Kruspér Sándornéhoz (Kapuczinus-utca), leghelyesebb azonban a tárgyakat a Fekete Sas szállodában levő rendezősegi irodába beszállítani lehetőleg szombat délig.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egylet ülése.

Biharmegye gazdasági egyesülete tegnap tartotta közgyűlését Tisza István elnöke alatt.

Gróf Tisza István sajnálattal jelenti, hogy általánoson tisztelt és szeretett elnökük Szabó József gyöngélgedik, a gyűlésen részt venni nem tud, s így az elnöki tisztséget ő tölti be.

A földmívelési miniszter leiratainak tudomásul vétele után a titkár előterjeszti, hogy a választmány a szeptember havi gyűlésből feliratbaó kérdést intézett a hadügyminiszterhez az iránt, hogy mi okból nem kapta meg az egylet a nagyváradi helyőrség részére szükség-lendő termények teljes szállítását.

A hadügyminiszterium a temesvári hadtest intendaturaja útján felvilágosításokat nyújt erre nézve, melyet a választmány tudomásul vett s megbizta a titkárt, hogy az intendaturával állandó összeköttetésben legyen, hogy a szükség-lendő terményeket szállítása iránt kellő időben értesítést nyerhessen.

A földmívelésügyi miniszter az elnökséget megbizta a tanfolyamok szervezésével.

Biharmegye hatósága értesít az egyletet a vármegyében rendezendő gyümölcsészeti tanfolyamról. Orvondetes tudomásul vétetett.

Az országos központi hitelszövetkezet értesíti az egyletet, hogy hajlandó Nagyvárad székhelylyel egy ellenőrt kinevezni, kinek feladata lesz az egylet által kijelölendő bizottsággal együttesen a hitelszövetkezeteket szervezni s a meglévő szövetkezetek működését ellenőrizni. Az igazgató választmány a központi szövetkezetnek ezt az intézkedéseit örömmel tudomásul vette.

Az országos gazdasági egylet örömmel értesít arról, hogy a szarvasmarha kivitel emelkedett, de amellatt felhívja az egyletet a kivitel racionalis szervezésére.

Pakanovits Imrének a komádi-i mintagazdaságról szóló tartalmas jelentéséről jegyzőkönyvi köszönetet mondtak.

A szalontai gazd. ismétlő-iskola egy házi ipar tanfolyam szervezése iránt megkeresi az egyletet. Az igazgató választmány ennek költségére 240 koronát szavaz meg.

A titkár jelentést tesz a nagyváradi lópatkolási tanfolyamról.

Az igazgató választmány elhatározza, hogy a jövő év kora tavaszán Berettyó-Ujfaluban és Tenkén tenyészbika vásárt rendez. Igazgató választmány felir a földmívelésügyi miniszterhez, miszerint Biharvármegye állatkiállítás-dotációját emelje fel, s egyuttal elhatározza, hogy jövő év tavaszán Komádiban és a jövő év őszén pedig Margittán állatkiállítást rendez.

Vegh Józsefet, Schwartz Miksát tagokul felvették.

A jegyzőkönyv hitelesítésére elnök Bereczky Géza és Markovits Károly tagokat kéri fel és a gyűlést be-keszti.

Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

25.000 koronát nyert: 5005.

3000 koronát nyert: 32338.
 2000 koronát nyertek: 28192 29588
 94625.
 1000 koronát nyertek: 14205 29250 36479
 75213.
 500 koronát nyertek: 16902 21497 26337
 30029 34957 49565 54452 54888 59044 64731
 71755 79696 107318 108230.
 300 koronát nyertek: 6028 6169 6984
 8219 8390 8716 10978 11159 21911 22278
 27994 33957 34227 35269 37789 39044 41196
 42507 42548 43686 48455 48407 49013 49421
 50723 52044 52227 541 1 54263 55674 56202
 55558 59256 63025 94531 64768 66403 66797
 70157 71796 74898 75139 82770 86915 86095
 87994 90200 90442 94784 76079 97379 98817
 106571 107234.
 A többi kihuzott számok 40 koronát nyertek.

Értéktőzsdé.

Budapest, decz. 17.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamur-nyi	509.50
Magyar jelzalog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, decz. 17.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab apr.	6.—
Káposzta, repce, aug.	.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. decz. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.35
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,3%	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.5

Italmérségi jog megváltási kötvény	98.—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	202.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	156.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	100.75
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék papírban	120.50
Osztrák járadék aranyban	10.25
Osztrák korona járadék	151.60
Osztrák államsorsjegyek	15.45
Osztrák magyar bank részvény	705.50
Magyar hitelbankrészvény	—

Osztrák hitelintézet részvény	674.—
Párisi vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	1.00
Németbirodalmi márka	117.02
Londoni vista	239.75
20 márkás arany	23.41

A szerkesztőszert felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

STROHMAYER PÁL
 vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműek és szőnyegraktára,
 Nagyvárád, Szent László-tér 1., kishidfő.
 Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Karácsonyi vásár!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy *vászon, fehérnemű és szőnyegraktáramban a karácsonyi vásár folyó hó 31-ig tart.* Miután czikkeimet ez idő alatt mérsékelten *leszállított árban árusítom,* ajánlom e kedvező alkalom kihasználását minden érdeklődőnek. A karácsonyi vásárral egyidejűleg

nagy szőnyegáru occasiót

is rendezek, melynek megtekintésére a tisztelt vevőközönséget ez uton is meghívom.

Csak czélszerű és maradandó tárgyak kerülnek eladásra.

Kiváló tisztelettel

Strohmayer Pál.

Nagyvárád, Szt László tér. 1.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárád, Apáczna-utcza 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat
 jutányos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélféjek,

számlák, falragaszok,
 bál meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,

gyászlapok
 stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZILAGYI GÉZA

UTÓDA

műorás, optikus, ékszerraktára,
NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR.

Olcso vásárlási forrás, csakis szolid kiszolgálás.

Mindenféle arany és ezüst órák.

Arany és ezüst ékszerek hivatalosan fémjelzeve

China ezüst asztaldiszek és készletek.

Szemüvegek jó minőségben.

Elősmert legjobb minőségű beszélő-gép (grammophon).

Óra- és ékszerjavítások pontos kivitelben igen olcsó árban.

Óeska óra, aranytöredék becseserélése vagy pénzbeni beváltása. 375

Videki rendelmények forduló postával intézettek.

Ügyes

jó megjelenésű intelligens fiatal emberek egy első rangu biztosító intézetnél üzletszerzéssel havonta 100—200 koronát kereshetnek.

Czím a kiadóhivatalban. 72

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

SZŐLŐOLTVANYOK

szokvány minőségben és európai nemes gyökeres és sima vesszők mélyen leszállított árakon. Oltványok ezre 90—100 forint. Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes jóállással. Ha a szállítmány a megrendelésnek meg nem felel, úgy az oda- és visszaz szállítási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki obbeli szükségletét az én költségemen házához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csölykely kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át úgy, hogy a bekerített részek teljesen kulcsal zárhatóak. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítási és kezelési utasítás mellékeltek. Bővebb tájékoztatás végett szíves fénynyomatu díszes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekesen áll, kik rendelni sem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócssemeték.

Kétéves, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Czím: Hermelléki Élő Szőlőoltvány-Telep. Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 354

Amerikai áruház

Fő-utcza,
színházi Bazár-épület.

Előleges jelentés!

E héten a karácsonyi vásár kezdetét vette. Óriási halmaz áruk érkeztek, a mely bámulatos olcsó árak mellett lesznek eladva.

Minden rőfös-árakban meglepő nagy választék!

Különös figyelmet érdemel: az a nagymennyiségű selyem-, szövet-, flanel- és barchend-maradékok, a melyek most

eladásra kerülnek

minden elfogadható olcsó árban

13

s így

karácsonyi ajándékoknak

igen alkalmasak!

Czélszerű ajándékok!!

Selyem blousok 3 frt 50 kr.

Blousok selyemből

Blousok flanelből

Blousok szövetből

Női keztyűk, glagé

Női harisnyák, kötött

NŐI DIVAT-UJDONSÁGOK:

Alsószoknyák selyemből 4 frttól 10 frtig.

Alsószoknyák, szövetből 2 » 5 »

Alsószoknyák, cloth 2 » 4 »

Alsószoknyák, flanel 95 kr.

Szép női

3 frt 50 kr.

1 frttól 2 frtig.

2 » 5 »

75 kr.

35 kr.

Gyermek szövet ruhák 2—5 frtig

Gyermek barchet » 1—2 »

Gyermek-kabátok 3 frttól 5 frtig

GYERMEK-HARISNYÁK.

Női selyem ESCHARPOK.

Szörme boa 1 frttól 2 frtig

Női övek 25 krtól 3 »

Esernyők 150 » 3 »

KAPHATÓ:

SPIEGEL ISIDOR-nál, ezelőtt FREIBERGER és Tsa

FŐ-UTCZA.

Feltűnő olcsó árak!!

Kézimunka-ujdonságok.

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

Igen tisztelt vevőim!

Szives tudomására hozom, hogy az alant felsorolt cikkeket

e hó végéig tetemesen leszállított árakban árusítom.

Néhány ezer méter fekete
és színes selyemmaradék 50 krtól feljebb
Színes és fekete ruha-
szövetek 20 » »
Francia himzett batisztok 35 » »

Az összes raktáron levő Tennis-posztó,
szövet és selyemblousok 1.— frttól felj.
Barchet, posztó, cloth és se-
lyem alsószoknyák 1.50 » »
Szörme-Collierek, karmantyuk 1.50 » »

Diszövök és csattok félárban.

Továbbá értesitem a n. é. közönséget, hogy

kész női és leány-felöltő raktáram

dusan van felszerelve és hogy e cikkeket is a rendes áraknál *jóval olcsóbban* bocsátom áruba. — Tisztelettel

Flegman Ármin Nagyvárad, Bémer-tér.

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank
Nagy Teleky-utczai házában. 306

80 kr.

UJ!!

80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerés,
Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol minden órát kivétel nélkül egy évi jólállás mellett csak 80 krért javít meg, gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb gyártmányu fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányu új szekrény óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr.

235.

80kr.

Előnyös részletfizetési feltételek!

Előnyös részletfizetési feltételek!

Nem létezik
alkalmasabb
karácsonyi
ajándék,

mint egy tökéletes

phonograph (beszélőgép),

mely az elismert legjobb minőségben Biharmegyében egyedül kapható

Ifj. Sommenfeld József czégnél

NAGYVÁRAD, Kossuth Lajos-utca 1. szám.

A legjobb és legkelendőbb gépek árai:
70.—, 90.— és 130.— korona.

Óriási nagy választék hengerekben, nevezetesen: népdalok, katonazenék, operett- és operaénekek, kupaletok stb. Egy olyan gép állandó szórakozást nyújt egész családnak, különösen a hosszú téli estéken, és legelőképpen falun vagy pusztán. Legérdekesebb a főlvetel, amennyiben bárki a saját vagy mások a hangját megörökítheti, éppennyug bármelyik hangszert.

Jó házból való fiu tanulóul felvétetik.

Előnyös részletfizetési feltételek!

Előnyös részletfizetési feltételek!